

Baśnie i antybaśnie w literaturze różnych epok

Zadaniem Uczestnika / Uczestniczki Olimpiady jest własna praca badawcza wokół tematu ze szczególnym uwzględnieniem następujących kwestii:

- baśń jako gatunek i model narracyjny (*Słownik terminów literackich*, red. J. Sławiński);
- tradycje baśni i jej formy w literaturze różnych epok (hasła *baśń*, *bajka* w słownikach literatury różnych epok z serii „Vademecum polonisty”);
- baśń jako światopogląd i forma poznania rzeczywistości;
- baśń jako lustro jednostkowej wrażliwości;
- baśń jako manifestacja archetypów zbiorowej nieświadomości;
- różne teorie baśni (strukturalistyczna, psychoanalityczna, mitoznawcza, archetypiczna, kulturoznawcza, folklorystyczna);
- baśnie w strukturze dramatu i powieści (przykłady np. z twórczości Juliusza Słowackiego, Bolesława Prusa, Władysława Stanisława Reymonta, Stefana Żeromskiego);
- antybaśń jako polemika z klasycznymi modelami baśni;
- zjawisko postmodernistycznego retellingu znanych baśni.

Wykorzystując poznane narzędzia badawcze, Uczestnicy Olimpiady powinni wybrać własne trzy – cztery przykłady literackich baśni / antybaśni i zastanowić się nad funkcjami przywołania tych gatunków w wybranej epoce / epokach.

Załączona lista literatury podmiotowej jest tylko propozycją – można ją poszerzać.

Uwaga: można uwzględnić tylko jedną pozycję spośród obowiązkowych lektur szkolnych z zakresu podstawowego i rozszerzonego – np. J. Słowacki, *Balladyna*, B. Prus, *Lalka* itd.).

Literatura podmiotu (propozycje):

Hans Christian Andersen, *Baśnie i opowieści*, przeł. Bogusława Sochańska, Poznań 2006.

Wilhelm Grimm, Jakub Grimm, *Baśnie wybrane braci Grimm na podstawie II wydania z 1819 roku*, przeł. Eliza Pieciul-Karmińska, Poznań 2021.

Jan Lemański, *Ofiara królowy. Powieść fantastyczna*, wstęp Mirosława Puchalska, Kraków 1985.

Bolesław Leśmian, *Skrzypek Opętany*, oprac. i wstęp Rochelle Heller Stone, Warszawa 1985.

Bolesław Leśmian, *Klechdy polskie*, Warszawa 1959.

Radek Rak, *Baśń o węzowym sercu albo Wtóre słowo o Jakóbie Szeli*, Warszawa 2019.

Zuzanna Orlńska, *Współczesny bajarz polski*, Warszawa 2021.

Nankichii Niimi, *Lisek Gon i inne baśnie*, przeł. Joanna Zakrzewska, Bydgoszcz 2020.

Jonathan Plackett, *Królowna w lśniącej zbroi, czyli trochę inne bajki dla dziewczynek i chłopców*, Warszawa 2020.

Literatura przedmiotu:

[J. Abramowska, *Bajka staropolska – model i pogranicza*, „Pamiętnik Literacki” 1986, z. 1.](#)

B. Bettelheim, *Cudowne i pożyteczne. O znaczeniach i wartościach baśni*, przeł. D. Danek, Warszawa 1985.

J. Cambell, *Bohater o tysiącu twarzy*, przeł. A. Jankowski, Poznań 1997.

A. Czabanowska-Wróbel, *Baśń w literaturze Młodej Polski*, Kraków 1996.

Dzieciństwo i sacrum. Studia i szkice literackie, red. J. Papuzińska i G. Leszczyński, t. I, Warszawa 1998.

M. Głowiński, *Zaświat przedstawiony. Szkice o poezji Leśmiana*, Warszawa 1981.

M. Głowiński, T. Kostkiewiczowa, A. Okopień-Sławińska, J. Sławiński, *Słownik terminów literackich*, red. J. Sławiński, Wrocław 1976 i wydania następne.

C.G. Jung, *Archetypy i symbole. Pisma wybrane*, wstęp i przeł. J. Prokopiuk, Warszawa 1976.

W. Kostecka, *Baśń postmodernistyczna: przeobrażenia gatunku. Intertekstualne gry z tradycją literacką*, Warszawa 2014.

[M. Lüthi, *Style gatunkowe*, przeł. K. Krzemieniowa, „Pamiętnik Literacki” 1973, z. 1.](#)

J. Ługowska, *Ludowa bajka magiczna jako tworzywo literatury*, Wrocław 1981.

A. Nikliborc, *Od baśni do prawdy. Szkice z dziejów literatury zachodniej dla dzieci i młodzieży*, Warszawa 1981.

[W. Propp, *Morfologia bajki*, przeł. i oprac. S. Balbus, „Pamiętnik Literacki” 1968, z. 4.](#)

Sto lat baśni polskiej, red. G. Leszczyński, Warszawa 1995.

V. Wróblewska, *Przemiany gatunkowe polskiej baśni literackiej XIX i XX wieku*, Toruń 2003.

